

LA CAMPANA DE GRACIA.

GRACIAS A HABERSE CORONAT LO EDIFICI, LA ESPANYA 'S TROBA FELIS.

LO MONUMENT D' EN PRIM.

Mentres Pelayo, l' iniciador de la reconquesta espanyola, mentres Cristófol Colon, lo intrepít immortal que va regalar un mon a nostra Espanya, mentres Cervantes, que ab lo *Don Quijote* ha immortalisat la hermosa llengua castellana, y mentres altres innumerables eminències sols viuen en la memoria dels espanyols y en las paginas de la Historia; veyem ab verdader escandol y ab la cara avergonyida com s' aixecan monuments y 's dedican panteons a sers que si deuen ser respectats, ja que respecte 's deu als morts, ja may seran olvidats pe'ls que desitjan evitar desgracias succesivas. La gent de la nostra epoca es la mes donada a n' aquesta lley d' exageracions. No fa gaires anys que va morir un catedratic tant bo com mal ministre de Ultramar, home que durant sa vida no feu res que la humanitat pugues aprofitar y agrahirli despres de mort, y aquest home jáu abuy dintre de un monument que gran numero d' aduladors seus varen aixecarli en lo cementiri de Barcelona.

Pochs anys fa que va morir l' Odonell, l' home mes fatal que tingué Espanya durant l' ultim regnat dels Borbons, l' home que abuy se fingia lliberal per ametrallar las Corts l' endema, l' home que no duptaba en regar los carers de Madrit ab la sanch dels liberals y aquest home, qual vida fou una cadena may interrumpuda de vacilacions é hipocresias, descansa abuy tambe en un suntuós panteon que costa lo bastant per poder treurer de la miseria a molts de la familias qu' ell va fer desgraciadas durant la seva vida.

Ni una paraula volem dir de don Pascual Mados, lo director de la *Peninsular*.....

Lo partit progressista, de imaginacio estraviada y portat de un sentimentalisme exagerat, olvidantse ja d' en Mendizabal com de l' Argüelles, vol erigir are un monument a don Juan Prim. ¿Será posible que a tal estrem arribi la insensates dels progresistas?

¿Ab quin dret se perpetúa la memoria del desgraciat general Prim? ¿Son per ventura los fets de Mataró, los fets de Montalegre, los atentats de la partida de la Porra y otras glorias per l' estil las que fan al desgraciat general Prim digno d' un monument?

Si es cert que als morts se 'ls deu deixá descansar en pau, si es veritat que se 'ls hi deu respecte; creguintnos los progressistas, ja que son una petita minoria del pais. No segueixin lo camí de perpetuar las memorias dels homens mes fatals per Espanya, puig del contrari farán que tothom digui com nosaltres que ja que de fer monuments se tracta, lo mes just y equitatiu es fer un sol panteon costejat per los parents dels que foren martirs de la llibertat, depossitanthi en ell totes las víctimas juntament ab los qui las han causadas, posant a sota la següent inscripció:

¡Jauhen aquí un sens fi de víctimas juntament ab sos autors!

S.

LO D' EN PRIM.

—¿Y com está lo d' en Prim?

—Molt bé; tothom está prés. Ara no falta sino agafar a los culpables: lo demés, ja está fet.

Los tribunals ho sáben tct, sino que fan *muñoni* per no comprometer a ningú. Diu que *qui*

ja un cistell fa un covoy, jo ja ho veig, los pares de familia no pòden esposar la vida de qualsevol manera.

¿Hi renyirian vostés ab un home que clave las balas de set en set?

**

En aquestas horas se tenen ja molts detalls. Se sab que los assessinos no eran mancos, que eran molt mal intencionats, que coneixian molt be lo maneig del trabuch, que lo crimen se habia preparat ab temps y que la ferida va ser mortal.

No falta averiguar sino lo nom, y sobre tot, lo domicili *actual* dels assessinos.

**

A un republicá, que encara parla mal de en Prim, perque diu que ja lo perdonará Deu que es molt misericordiós, li varen dir si com a emigrat aniria a vetllar dos horas lo cos del general.

¿Que tenen per de que resuciti? Va contestar. Si decás, avisinme siga l' hora que siga.

**

Vet aquí una mostra de las denuncias que s' han presentat a la redacció de «La Nacion» encarregada de donar los 20, 000 duros al que espihi lo de 'n Prim.

*Vol dir de que al segon pis de casa hi viu un federal y que l' endemá de l' assassinat d' en Prim, en lloch de tres pessetas, vá donar catorce rals a la dona per anar a la plassa, Crech que no se necessitan mes probas.» (A dins de la carta hi ha la mitat de un as d' oro. L' altre mitat la guarda lo denunciador que, si decás, anés a cobrar los cuartos en lo seu dia»

«L' assassino d' en Prim es lo manyá de devant de casa, no hi ha cap dupte: quan lo d' Agost de 1867, vá dir qu' en Prim era un cobart y que tant de bo que l' agafessin y que l' fusesse sin: figuris vosté si un home que li volia tant mal no ha de haber pres part en l' assassinat»

(A dins de la carta hi ha mitj xavo moruno, també de contrasenya.)

«¡Jo ho sé tot, vingan los cuartos y cantaré; toqué y toqué: parlant ab franquesa me sembla que aqueixos 20,000 duros son de memoria, perque si en Prim tingués tants amichs, la suscripció per ferli un monument aniria mes depressa.

Un hom ha viatjat molt y no hi ha re que espavili tant.

Si decás, ja avisaré.»

**

Cada monument necessita dos heroes.

Un per posar a dalt del tinglado y un altre que porti a cap la suscripció; avuy dia mes merit vol l' heroe de baix que l' de dalt.

**

No 'ls hi voldria dir; pero me sembla que per lo monument d' en Prim no n' hi haurá de fets.

Lo qu' es D. Joan no es prou heroe per un monument, perque, vaja... ab aquella ordre de «que sean fusilados sin formacion de causa todos los que se encuentren con las armas en la mano» no n' hi há prou. Ja saber que 'n té molts altres per l' estil, pero *esto no basta* com diuhen los castellans,

També li falta a D. Joan un heroe per portar a cap la suscripció perque, lo qu' es en aquestas horas, tothom fa lo pagés.

De tots modos casi se pot assegurar que no se farán prou diners per ferli un monument ab caball y tot.

—¡Pobre D. Joan! Haurá d' anar a peu.

R. S.

LA CRIADA NOVA.

Quan la meva mare está cansada del servey de la criada de casa, quan no li té 'l diná a l' hora, y fa la sopa cobada, y deixa fumar l' arros, y agafá 'ls macarrons, y está deu horas per anar a comprar, y festeja dia y nit, y fins li fa 'ls comptas del gran capitá; allavoras s' enfada, no pot aguantar mes, acaba la paciencia y dientli que 's busqui casa... pam: la despatxa.

Quan ve la criada nova veureu que al principi tot va d' alló mes be. Per comprá encara no está un quart, se lleva demati, té 'l diná al hora, guisa molt be y molt net, es molt llesta, molt endressada, té la cuyna com una plata... y en fi: tot son glorias y alabansas y fer felissos anguris.

Al cap d' un mes ó dos... ¡ay..! ja hi tornem a ser: la sopa fumada, la carndolla agafada, lo platillo salat, quan compra fa *moros*, está deu anys per anar a comprar: está distreta sempre, may endressa la casa, no dona may un punt y... vaja, en fi: s' ha d' acabar per fer com ab l' altra. Se l' ha de despatxar.

Tu lector deuras dir: ¿a que treu nas aixó de la criada? ¡Ah! jo 'l cuento, que no escuento, ja té l' hi explicat; ara tu aplica allí ahont vulguis, y si 't sembla que 's pot aplicar treune despres las consecuencias; jo 'l que 't puch assegurar es que escarmentat de veurer passar sempre lo mateix ab las criadas de casa, ja aquestas 's diguin Isabels com Amadeas, estich sempre predicant a la meva familia que no prengui may criadas, per que aquestas comensan sempre per criadas y acaban per mestresas, figurantse cada una d' ellas tenir un rey al cos. Sempre hi dit ab lo refra:

Si vols estar ben servit,
feste tu mateix lo llit.

S.

BATALLADAS.

¡Bé! Que 'ls sembla aquest Rey? Es molt democrata, ni menos firma «Yo el Rey», sino «Amadeo» pelat.

Tampoch posa «Real decreto» sino «decreto.» —Que vol que li digui, me sembla que son romanos, la criatura no plora per aixó; Espanya necessita altres reformas, una mica mes serias; no se pot entretenir.

Si vosté veyés un tisich ab panallons que descuidant completament la tisis, estés tot lo dia banyantse los dits, ¿que diria vosté?

—¡Home! Diria que es tocat de l' ala... ¿De modo que vosté vol dir que l' Rey es tocat de l' ala?

Jo no vull dir aixó, ¿no veu que no 's poden dir aqueixas cosas? La lley es molt terminant.

Jo me 'n alegro de que hi hagi Rey, perque al menos ja no xeringan tant, ab alló de «Yo soch mes republicá que vosté.»

—Desenganyis: la república no es possible, no estem preparats.

—Be prou que ho veig; vosté es empleat y no va may á l' oficina; se pot dir que l' Estat li passa un tant y aixó s' acabaria si vingués la república. De modo que vosté s' ha de preparar, ha de buscar un ofici, perque sense la monarquia se moriria de Fam. Y, com vosté, n' hi ha molts que no están preparats.

S.

—¿Veu? Jo seria federal si no fossin, com diuen, partidaris de la repartició de bons...

—Be, aixó vá com va. ¿Veu? Jo fora dels del govern si no fossin, com son, tant partidaris de la repartició de mals.

Ja s' acosta carnestoltas. Tothomballa y esbronca y s' diverteix en gran. ¡Alsa, alsa! Aixó es bo. ¡Viva la bulla!

Carnestoltas

quinse voltas

y Nadal de mes en mes;

Cada dia

fossim festa

Y l' partit progressista = democrátich conservador may.... may.... may... vingues.

Un diari *Italia* de Madrit, que cada dia 's baralla ab lo titol y que es diu *L' Imparcial*, acusa al partit republicá de fer politicha.. ¿may dirian quina politica..? ¡Politica florentina! ¡Vetan aquí un altra! ¿Saben qu' es molt intencionada la acusació? Si fem politica florentina debem fer una politica com los fills de Florencia y si la fem com los de Florencia... casi, casi debem fer politica italiana... Y no li agrada al periodich *Italia* *Lo Imparcial* la politica italiana que 'ns ha portat un rey que 'ns ha de fer, segons los del *Imparcial*, felisos á tots? Vaja: en premi de la felis acusació, de la inocentada del *Imparcial*, enviarem á la major brevetat un plat de macarrons (macaroni) á son director, perque 'n fassi l' us que cregui mes convenient.

En Victor Balaguer, aquell poeta que en una poesia que acabo d' llegir no sap si *ls reys venen ó si sen van*, va anar á Italia á fer un acte patriotich, y l' rey Victor Manel, aquell dels bigotis, li va donar una creu, dientli que no premiaba al home politich sino al poeta.

Encara que aquestas paraulas no foren mes que una galanteria, es precis convenir en que l' epigrama del rey d' Italia es tant oportú com inspirat.

Res: á voltas 'ls boigs fan bitllas, diu lo refrá.

—Li jugo l' que vulgui que l' seyor don... ¡ay! vull dir: lo excelentisim senyor don Victor Balaguer s' ha encarregat ja de la direcció de Comunicacions.

—Vol dir?

—¡Ba!

—¿Com ho coneix?

—Miri: jo acostumo á rebre carta de casa tots los dias... y ahir no 'n vaig rebre.

En Balaguer deya en una poesia parlant dels reys, poch mes ó menos lo següent.

¡Ay! que no se si 'ls reys venen—ó besí los reys se 'n van.

Lo pobre bardo allavoras dubtava.

¿Are ja creu que l' rey es aquí, y qu' ell es directo de comunicacions ab uns cuants mils rals cada mes.

Han dat una creu á n' en Mirambell per no haber fet res durant la epidemia. A Barcelona ja fa temps que li varen donar una creu ab en Mirambell y á fé que la pobra tampoch habia fet res. Vaja, está vist que las creus ara 's donan als que no fan res.

¡Quina injusticia hi ha en lo mon! Deya que don Aniceto Mirambell no habia fet res, y are 'm recorda qu' ell y 'ls seus varen fer fill adoptiu de la provincia de Barcelona á n' en Rivero.

¡Oh! ¡Carat! ¡Ara s' ha d' anar ab cuidado! Encara un no 's descuida ¡pam! denuncia. Hi ha una justicia tant justa y justiciera, que sempre vol fer justicia.

¿Que 's pensan que 'ns fa por lo codich penal? ¡Ca! Si som mes valents que 'n Caballero de Rodas. Lo que 'ns fa por es la presó, que diu que s' hi está tant malament.

Mort en Prim (Q. D. L. P.) los progressistas, cegos com sempre, buscan un jefe nou, un substitut y ja van al radera de 'n Milans del Bosch.

Es clar, ja diu be l' adagi:

Vesten vesten Anton,

que l' que 's queda ja 's compon.

Per ço jo no 'm vull morir may; ¡despres vostes farien venir la federal y jo no hi fora. ¡Cal ¡ca! ¡Visca jo!

Visca jo, já 's pot cridar es dir cridar; ja 's pot escriurer. Viva la federal ja es un altra cosa. Aixó diuen que no, perque á la cuenta es un crit subversiu. — ¿Subver.. que? — Subversiu home, subversiu ¡No veu, que donant aquet crit un 's esposa á que surti l' general *Mil Homens* y li pertorbi l' ordre public y li assalti la Bordeta?

¡SER REGIDOR!

Quan se tracta de ensenyar la casaca y la medalla, sense esposar ni una malla la pell que tothom estima; quan, sent lluny, may s' aproxima lo immens perill de morir y un tranquil pot presumir y per tot donarse tó.... ¡Qu' es bonich ser regidó!

Mes quan vé una tempestat, y s' acostan los perills, y un pensa que té sis fills, que té mare y que té dona, y que sa vida es tant bona com la dels que viuen be, sense tenir de pensá en ré y sols buscant lo qu' es bo... ¡Ay! ¡qu' es lleig ser regidó!

Quan se canta lo *Tedeum* perque ja la peste es fora y tothom benehix l' hora

en que torna la salut; quan l' Ajuntament acut á l' iglesia en comitiva y tothom de fora arriba per veurer la professó... ¡Qu' es bonich ser regidó!...

Mes quan per tot se sent dir que en tal punt hi ha hagut un cas, que han cremat un matelás d' un senyor qu' ha mort del mal; que avuy han dut un malalt al hospital y ha finat, y un sentintho resignat no pot tocá l' pirandó... ¡Ay! ¡Qu' es lleig ser regidó!

Quan se tracta de besar la ma á n' algun general, ó persona principal d' aqueixas que fan forrolla, que portan tota la embrolla de la gresca comensada, ó de ferli una arribada y aná ab cotxe á l' Estació... ¡Qu' es bonich ser regidó!

Mes quan la canalla ho veu y comensa de xiular, y la gresca que ella fa va ja creixent per instants, y s' hi barrejan 'ls grans, y s' arma per fi un gran vol, y quan ja un tronxo de col va á pará al cap d' un senyó... ¡Ay! ¡que es lleig ser regidó!

Quan á un hom lo poble tot li concedeix l' sufragi perque tot plé d' orgull vagi á Casa de la Ciutat, y allí, plé de diguitat, recordant qu' es fill del poble defensi sols lo qu' es noble, lo qu' es just y lo de rahó... ¡Qu' es bonich ser regidó!...

Mes quan un es fill del sabre y entra á casa la Ciutat perque uu sabre li ha portat sens mes dret que l' de la forsa; quan un per forsa ha de torsa, si vol ser d' Ajuntament, lo mes just y mes corrent sens guardar contemplació... ¡Ay! ¡Qu' es lleig ser regidó!...

Si un hom empedra carrers, y fa fonts y grans milloras, y aprofita be las horas per fé bé per tot arreu, sens saberli gens de greu invertir lo temps que tinga per fer tot lo que convinga cumplint ab l' obligació... ¡Qu' es bonich ser regidó!...

Mes si un fa negocis bruts descreditant al partit que en mal hora la elegit, si un comensa á doná pá quedantse per ell molt grá,

donant lloch de eixa manera
à que tothom del radera
murmuri d' ell ab rahó...
¡Ay! qu' es lleig ser regidó!

A. S.

BATALLADAS.

Una persona tafanera, es una dona, ens há fet saber que d' ensa que 'l gran Sultan va donar á don Victor Balaguer la creu del *Mitj dia*, aquet va donar ordre á casa seba de que en la cuyna no hi faltés la mitja lluna y de que ab ella fesin mandonguillas cada tres ó quatre dias

Aixó de las mandonguillas no ho trobo be. ¿Que mes mandonguilla que la Direcció de Comunicacions?

Home, senyor director de Comunicacions, are que té la paella pe 'l mánech, ¿que no anirie be un telegrafo desde Madrit á Monserrat.

Un amich meu se queixa de que escribintli cada dia la xicota desde Cadis, ell no rebí carta mes que dia per altre. Ho faig present, aixó si la queixa es justa, á la Direcció de comunicacions á fi de que l' interesat, aixis com are reb carta dia per altre en lloch d' tots los dias, en lo sucesiu ne rebí no mes que un cop á la semana.

Es que mirin que son salats los progresistas. No poden sufrir que nosaltres ataquem lo seu govern y ells, encara no tenen ocasió, sempre atacan al Directori qu' es lo govern nostre.

La rabia diu que no 'ls deixa viure d' ensa que 'ls federals 's bellugan per las eleccions. Aixó ray; que agafin á tots los federals y que 'ls fusellin.

¿Qu' es aixó de fusellar!... Cualevol diria qu' Espanya es un país d' cafres y que allo de Montalegre y allo altre d' en Carvajal y en Guillem es veritat... Fugin d' aquí mals pensats.. Ara mateix que dich que 'ls envihin á Filipinas. ¡Tenen ventura de que 'l general Izquierdo hi va de capitá general!...

—¿Izquierdo... Izquierdo...! Qui es aquest Izquierdo?

—Home aquell de Reus. Aquell que va fer tantas tropelias l' any sexanta set.

—Y are es polítich democrátich?

—¡Ba! Y qu' es dels grosos.

—Pero si era dels d' en Gonsales Brabo?

—¡Oh! be, *distingo*: allavoras encara no habia nascut. A la cuenta quan tothom deya que la revolució habia de parir era qu' habia de naixer l' Izquierdo.

Lo duch d' Aosta ha donat cinch mil duros per socorrer als que han suferit á causa de las inundacions del Ebro.

M' alegra que l' exemple que altres vegadas, anteriors á n' aquesta, hau donat moltes personas ricas y de posició segueixi tenint imitadors.

Ab tot l' or del mon no 's compra la convicció d' un poble.

Mirin si es ben casual.

La casa de Saboya s' apodera dels Estats Pontificis y 's desborda 'l Tiber.

La casa de Saboya s' apodera d' Espanya y 's desborda l' Ebro.

Afortunadament tan don Amadeo com son pare han dat alguns rals per socorrer las desgracias.

Isabel de Borbon va enviar una carta de dol á la viuda d' en Prim. ¡Encara diran que no es bondadosa donya Isabel!

¡Quina ignocencia y quin candor!

Com se coneix qu' ha abdicat donya Isabel, que te temps per fer cartas de cortesia...

De cent vint y cinch mil duros, qui 'n treu cinch mil, encara 'n quedan cent vint mil. Faig una posta: si hi ha algú que tinga á be donar-me cent vint y cinch mil duros, al moment ne regalo cinch mil als pobres... ¿Qué no ho creuhen? ¡Alsa! vinga la proba.

¿Saben que si 'ls progressistas 's trobessin dins de Paris, escassejant com escasseja allí 'l menjar, 's trovarian ben perduts? Ventura que 'ls que hi ha allí dintre son republicans y se sabrán aguantar la gana...

Los progressistas, que 'ns volen mes be que no pas 'ls prussians als francesos, ens aconsellen qu' estiguem quiets.

Aquesta si qu' es bona ¿Qui 'ls inquieta?

Ben mirat tenen rahó: hem d' estar quiets, ben quiets. Lo país vol pau y no es cosa d' imitar als progressistas qu' estan mes tips de sublevarse que no pas jo de dir mal d' ells. Lo Setembre del 68, l' Agost del 67, lo Juny del 66, lo Janer del 66 (Dós cops ab un any) l' any 56, lo 54, lo 43... ¡ay! ¡ay! ¡ay! Si comensaba á explicar insurreccions progressistas may mes acabaria.

Hem sabut que en Madrit hi ha gent que fins ara habia sigut tinguda per honrada que 's dedica á cultivar lo vil ofici del espionatge y á calumniar villanament á personas honradissimas del nostre partit, á las quals los *espíetas del portal nou* no arribaran may á la sola de la botina. Jesucrist va trobá un Judas que 'l va vendre per trenta diners, pero si hagués vingut en los nostres temps, potser hauria trobat qui l' hauria venut encara molt mes barato.

Advertim á las moltes personas que 'ns favoreixen enviantnos treballs literaris, que sempre seran preferits los mes curts á los mes llarchs, puig lo nostre proposit es donar á n' aquet semanari un caracter ameno y agradable, porque tothom puga llegirlo ab mes plaher que no pas la *Correspondencia de Espanya*. Respecte á poesias sempre preferim los heptasilabos als endecasílabos. La cuestió es donar amenitat al periodich, á fi de que la propaganda siga mes util.

¡Ah! Tambe ho fema porque la gent ne comprí mes. Aixó últim no ho dignin á ningú, porque 's podria saber y feriat un mal paper.

Sembla que 'n Serrano té ganas de que 'l rey coneixi á tots los generals d' Espanya. Do-

nada la dificultat ab que trobessaria lo Rey sent estranjer, si 's proposes coneixer á tots los particulars, bo es que al menos conegui algunas generalitats.

Al demes los generals espanyols son com los generals de per tot arreu: portan un barret de dos puntas, faixa, una espasa, algunas d' ellas sense batejar, y van vestits ab calsas blavas y levita blava. Molts d' ells han guanyat grans batallas en los salons de donya Isabel, la antecesora de don Amadeo, y altres han vist lo foch quan lo fret 'ls ha fet acostar á n' algun escalfa-panxas.

Si arriban á explicar al rey la vida y miracles d' alguns dels generals espanyols, quedará sorpres y estich segur que fins es capas d' agafarla maleta... y tornarla á deixar á estar y quedarse.

Los Conchas, en Zabala, l' Izquierdo y altres forman un floret que ja 'ls hi asseguro que no hi falta sino 'n Gaminde.

Si 'l senyor Rivero prengues la molestia de fer un viatge á Turquia, 'm sembla que quan tornaria vindria enamorat com un boig, de... las turcas.

Quan en Rivero era petit, diuhen que tenia una facilitat tan gran per apendre d' escriurer. Una vegada vaig sentir contar que á la edat de cinch anys ja feya *esses*.

Tots los generals van á Madrit á fe una visita de cortesia al Rey.

Lo cortes, deuhen dir ells, no quita lo valiente.

¿Quants governadors civils deuhen haber anat á Madrit á oferir sos respectes a don Amadeo?

—¿Que per ventura 'ls governadors civils portan sabre y galons?

—No, tot lo mes que portan es un bastó.

—Donchs no n' hi ha anat cap.

Un mestre de primera Ensenyansa, en vista de que no cobra, diu que cada dia fa dir als xicots quau passau l' abecedari;

A. B. C.

La pastera no la sé.

—¿A qui votas tu?

—¿Je? Al govern.

—¿Y encara ho gosas á dir?

—¿Que 't pensas que hi estich poch cremat? Al menos 'l voto cinch cents cops cada dia.

D' electors com aquet no crech que n' hi convingan gaire al govern.

—Ja tinch l' arma

—¿Y ara que 't has tornat boig? ¿Que vols que la policia ho senti y 't fiqui á la garjola? Mira qu' are hi fican á tothom...

—Res, ja tinch l' arma. ¡Pobre govern st arriba á haberhi gaires soldats com jo...!

Y 'l gat dels frares 'm va ensenyar una cédula per anar á votar, Ja ho veuhen lo que fa aquell federal. Ab aixó, lector, los que tenim sentit comu... ¡ARMAS AL COLL!

La Solució de la Xarada, es: FAR-FA-BRO-NA-BA.

Imp. de la V. H. de Gaspar.—Arauló, 14.

1 L'apost. Fditor.